

Berichten

Buitenland

Voor de Nederlandse agribusiness, jaargang 39, nummer 10, oktober 2013

Nederlandse land- en tuinbouwers brengen MVO naar Afrika

Colofon

Berichten Buitenland is bestemd voor het Nederlandse agrarische bedrijfsleven en is een uitgave van de directie Europees Landbouwbeleid en Voedselzekerheid van het ministerie Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. Het doel is informatieverstrekking over relevante ontwikkelingen op agrarisch handelsgebied, buitenlandse markten, handelsbemiddeling enzovoort. De landbouwafdelingen in het buitenland dragen in sterke mate bij aan de berichtgeving in dit blad.

Er wordt gedrukt op een chloorarme papiersoort, in een inktbesparend FM-raster. Er wordt verzonden in recyclebare sealbags.

Uitgever

Ministerie van Economische Zaken

Redactieadres

Redactie Berichten Buitenland
T.a.v. Jochem Porte
Postbus 20401, 2500 EK Den Haag
Tel. +31 (0)70 378 44 28
E-mail j.porte@minez.nl
www: rijksoverheid.nl/berichtenbuitenland

Informatie en abonnementen

Voor informatie over artikelen of een (gratis) abonnement kunt u contact opnemen met Elma Verboom.
Tel.: +31 (0)70 378 41 62
Fax: +31 (0)70 378 61 23
E-mail: e.verboom@minez.nl

Berichten Buitenland online:

www.rijksoverheid.nl/berichtenbuitenland

Realisatie

JackieWorks/geschreven * gedrukt

Aan dit nummer werkten mee:

Stella van Bemmelen, Lieke Boekhorst, Peter Breedveld, Frits H. Emmerik, Hans van der Lee, Philip den Ouden, Jacqueline Rogers, Gerard Teuling, Frans Tilstra

Opmaak

Optima Forma bv, Voorburg

Druk

OBT bv, Den Haag
ISSN 0920 - 0975

De informatie, meningen en opinies in dit blad worden naar voren gebracht buiten verantwoordelijkheid van het Ministerie van Economische Zaken.

Het overnemen of vermenigvuldigen van artikelen uit dit blad is alleen toegestaan onder vermelding als volgt: Berichten Buitenland, [maand/jaar], [pagina's].

Inhoudsopgave

Korte berichten	3
Het MVO van Nederlandse land- en tuinbouwers in Afrika	8
Kort graag...	11
Export Nederlandse mestkorrels	13
Uit onverwachte hoek	15
Column	16
Samenwerken aan fytosanitaire markttoegang	17
Exportise	20
Naoogst	21
Grensverleggers	23
Activiteitenkalender 2013	25

Korte berichten

AMERIKA

Canada

Landbouwfederatie Washington

Legale marihuana, op industriële schaal

Gedwongen door jurisprudentie heeft de Canadese regering de afgelopen tien jaar naar methoden gezocht om marihuana voor medisch gebruik te laten kweken. Men koos indertijd voor een model, waarin voor eigen gebruik kon worden geteeld of voor maximaal twee andere personen. Een derde optie was de verkoop van de productie aan de overheid. Intussen is het aantal gebruikers van medische marihuana toegenomen tot 37.000 in 2013, met een geschatte groei tot 400.000 gebruikers in de komende tien jaar. Per 1 april 2014 laat de Canadese overheid de kweek van medische marihuana wettelijk over aan de vrije markt. Thuis kweken wordt verboden. Onder de nieuwe regeling kunnen bedrijven een licentie voor een marihuanakwekerij aanvragen. Na het licentieproces stapt de overheid ertussenuit, waarna de markt vervolgens zelf de prijs gaat bepalen. Gebruikers kunnen maximaal 150 gram per maand aanschaffen. Tot op heden hebben ruim 170 bedrijven een aanvraag voor een licentie ingediend. Twee hebben tot nu toe een licentie gekregen, Prairie Plant Systems en Cannimed. Omdat de regeling ook import van zowel zaden, planten als gedroogde marihuana toelaat, liggen hier mogelijke kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven met een opiumonthefving. Men dient dit wel eerst via het bureau van Medicinale Cannabis in Nederland te organiseren.

Chili

Landbouwfederatie Buenos Aires

Export 'biologisch'

Chili heeft in 2012 voor een waarde van € 125 miljoen aan biologische producten geëxporteerd. Het belangrijkste product, met een exportwaarde van ruim € 26,5 miljoen, was biologische wijn. Andere belangrijke producten zijn bosbes (bijna € 24 miljoen), appels (bijna € 21 miljoen) en bevroren frambozen (bijna € 7,5 miljoen). Dat blijkt uit cijfers van het Chileense ministerie van landbouw. De belangrijkste exportbestemming is de Verenigde Staten; meer dan € 71 miljoen ging daarheen. Nederland is de tweede bestemming, met ruim € 11 miljoen. Een derde van die waarde komt voor rekening van biologische wijn. De export top-3 wordt gecompleteerd door Duitsland, dat voor ruim € 9,5 miljoen aan biologische producten uit Chili kocht.

Mexico

Nederlands consortium in pluimveesector

In september vond een missie plaats van de Nederlandse pluimveesector naar Mexico. Doel was presentatie van een plan voor 'gezond pluimvee' evenals het uitwisselen van ervaringen. Uit deze missie is het consortium AgriMexico voortgekomen, met als doelstelling het actief worden in de Mexicaanse pluimveesector, op basis van een strategie. Het consortium zal dit najaar zijn plannen verder uitwerken.

AZIË

India

Landbouwfederatie New Delhi

Assistentie Codex Alimentarius

Nederland is voorzitter van het Codex Committee on Contaminants in Foods, de Codex Alimentarius Commissie (CAC). Deze Commissie is in 1962 door de Verenigde Naties opgericht als een intergouvernementele organisatie die zowel onder de verantwoordelijkheid van de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) als de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) valt. De CAC ontwikkelt internationale standaarden, richtlijnen en aanbevelingen op het gebied van voeding, productie van levensmiddelen en voedselveiligheid. Codex Alimentarius wordt internationaal erkend als dé autoriteit waar het gaat om standaarden voor voedselveiligheid. Nederland wordt gezien als toonaangevend, vanwege de hoge eisen die in Nederland worden gesteld aan voedselveiligheid, en de manier waarop dit is geïmplementeerd. India wil graag samenwerken met Nederland. De VWA heeft in India al samenwerkingsverbanden met de Food Safety and Standards Authority.

EUROPESE UNIE

Frankrijk

Landbouwfederatie Parijs

Alliantie duurzame palmolie

Ook in Frankrijk gaat de oliën- en vettenindustrie zich nu inzetten voor het verduurzamen van de palmolieketen. Doelstelling is dat in 2015 in Frankrijk 100% van alle gebruikte palmolie duurzaam is volgens de RSPO-criteria. Hiervoor is een 'Alliance Française pour une huile de palme durable' opgericht, bestaande uit een drietal belangenorganisaties: ANIA (vgl. VNLI), Alliance 7 (bond van fabrikanten van droge producten) en de 'Fédération Nationale des industries de corps gras' (oliën- en vettenindustrie). In de Alliantie - goed voor 90% van de in Frankrijk geconsumeerde palmolie - zitten ook grote concerns als Ferrero, Nestlé, Unilever, Vandermoortele, CSM en Cérélia.

Stevia-productie

Een samenwerking van twee grote Franse productiebedrijven van Stevia moet van Frankrijk Europees marktleider van deze zoetstof maken. De ondernemingen zijn Stevia Internacional Europe en Stevia Natura (jaaromzet 2012: € 2 miljoen; ambitie € 15 miljoen). Er komt een nieuwe ultramoderne productie-eenheid met een capaciteit van 400 ton per jaar. De markt voor Stevia is een groeiende markt. Het is een concurrent voor aspartaam. Daarbij komt een fiscaal voordeel: dranken gezoet met de natuurlijke zoetstof Stevia zijn vrijgesteld van de fiscale heffing op dranken met chemische zoetstoffen.

Ierland

Landbouwfederatie Londen

Campagne 'Origin Green'

De export van voedingsmiddelen is een van de speerpunten van de Ierse regering om het land uit het economische dal te trekken. Tot dusver lijkt de strategie te werken: vorig jaar exporteerde Ierland voor het eerst voor meer dan € 9 miljard aan voedsel en drank. De duurzaamheid van de Ierse landbouw lijkt een belangrijke factor in dit succesverhaal. Daarom is de Ierse regering een nieuw programma gestart om de duurzaamheid in het buitenland te promoten: Origin Green. Om deel te kunnen nemen aan dit vrijwillige certificeringsprogramma werken nu meer dan 270 Ierse producenten aan een duurzaamheidsplan. De Ierse regering verwacht dat in 2015 tenminste 75% van de Ierse voedingsmiddelenexport afkomstig zal zijn van producenten met een Origin Green-certificaat.

Hongarije

Landbouwfederatie Boedapest

Jacht

Jagen is erg populair in Hongarije, en is ook een belangrijke sector binnen de Hongaarse landbouw. Er worden jaarlijks ruim 200.000 stuks grootwild geschoten: edelherten, damherten, reeën, moeflons en everzwijnen. De meest talrijke soort waren everzwijnen, met 148.000 stuks. Jaarlijks wordt er 12.000 ton wildvlees verkocht, waarvan een groot deel bestemd is voor de export. Om aan de wensen van de buitenlandse consument te voldoen, heeft de sinds 1994 in Hongarije aanwezige Duitse wildvleesverwerker een nieuw Greenfields-achtig bedrijf geopend in de stad Tata.

Wijnoogst

Herfst betekent druivenoogst in Hongarije. Het jaar 2013 lijkt voor Hongarije een goed wijnjaar te worden. De oogst is begonnen en het ziet ernaar uit dat de kwaliteit zeer goed zal zijn. Maar wijnboeren kunnen niet 100% tevreden zijn, want van de extreem droge en warme zomer is een flinke daling in de kwantiteit te verwachten (-15-20%). De laatste twee jaar daalt de productie, wat zorgelijk is voor de Hongaarse wijnboeren. Vorig jaar was de productie van wijn al gedaald met circa een half miljoen hectoliter. Voor importeurs een uitstekende gelegenheid om wijn uit andere landen te importeren. Hongarije produceert jaarlijks 2 miljoen hectoliter wijn, waarvan circa een half miljoen hectoliter geëxporteerd wordt. De Hongaarse binnenlandse consumptie bedraagt jaarlijks rond de 2,3 miljoen hectoliter. Dit is hét moment voor de andere wijnlanden om meer marktaandeel te verkrijgen in Hongarije.

Portugal

Landbouwfederatie Madrid

Maïsproductie stijgt

De maïsproductie is de laatste 2 jaar met 50% gestegen. Dit is ook wel nodig omdat het land 70% van de maïs importeert en slechts 30% zelfvoorzienend was. Vooral in de regio's van Lisboa en Vale do Tejo en Alentejo is deze stijging merkbaar. In de regio Lisboa e Vale do Tejo wordt vooral maïs gezaaid in gebieden waar dit vroeger ook al werd gedaan. In Alentejo betreft het voornamelijk het irrigatiegebied rondom het Alqueva-waterbassin, waar de productie van dit gewas met 70% is gestegen, van 3.558 ha naar 5.925 hectare. Tevens is in Ferreira do Alentejo de grootste drooginstallatie voor maïs geopend met een capaciteit voor het drogen van 1.000 ton p/dag en voor de opslag van 23.000 ton.

Roemenië

Landbouwfederatie Boekarest

Chocolade

De Roemeense chocolademarkt toont na lang aarzelen weer tekenen van herstel; de consumptie neemt weer toe! De totale markt voor chocolate confectionery groeit dit jaar naar verwachting met 5%. Euromonitor geeft aan dat de consumptie van chocolade in Roemenië vorig jaar 29,6 miljoen kilo bedroeg. Een afname van 5% ten opzichte van 2011, en het vierde jaar met een achteruitgang sinds 2008. De chocoladeconsumptie piekte in 2008, met een consumptie van 39 miljoen kilo, oftewel 1,9 kilo per capita. Momenteel eet een Roemeen bijna 1,5 kilo chocolade per jaar. In 2012 waren de best verkochte merken: Poiana and Milka (beide geïmporteerd door Mondelez Romania), Kandia en Primola (lokaal geproduceerd door Kandia) en Heidi (lokaal geproduceerd door Heidi Chocolat). De grootste spelers waren in 2012 Mondelez International, Kandia Dulce, Mars, Nestlé en Heidi Chocolat. In totaal registreerden deze bedrijven verkopen van rond de € 400 miljoen. Enkele van deze spelers verkopen evenwel niet alleen chocolade, maar ook koffie en gerelateerde producten. Volgens de laatste gegevens kan de Roemeense chocolademarkt momenteel op ongeveer € 300 miljoen worden geschat.

Spanje

Landbouwfederatie Madrid

Markt kaas groeit

De kaasmarkt in Spanje registreerde een omzetgroei van 2,2% in 2012, naar een bedrag van € 1,38 miljard. Ook het volume nam toe, met 2,1% tot ruim 203 miljoen ton. Deze groei was toe te schrijven aan kaas in plakjes, geraspte kaas en nationale kazen. Verse kazen lieten daarentegen een omzetsdaling van 7,1% zien en een volume-afname van 5,3%. Binnen deze vijf hoofdcategoryën werden de witte merken het meest verkocht, met een marktaandeel variërend van 30 tot 50%.

Verenigd Koninkrijk

Landbouwfederatie Londen

Transparantie en traceerbaarheid

Steeds meer Britse consumenten verlangen grotere transparantie en traceerbaarheid van voedingsmiddelen, aldus een nieuw rapport van de Britse marktonderzoeker Institute of Grocery Distribution (IGD).

Het consumentenvertrouwen bereikte met horsegate een dieptepunt. Volgens het IGD gelooft 73% van de Britse consumenten dat de levensmiddelensector alleen door regelgeving en eigenbelang op het rechte pad blijft. De Britse consument is kritischer dan ooit. 56% van de consumenten verlangt meer transparantie over de herkomst van het voedsel, in vergelijking met 34% in 2011. Het IGD legt uit dat consumenten niet louter geïnteresseerd zijn in de samenstelling van het eten. Het gaat ook om persoonlijke ethische voorkeuren wat betreft de herkomst van het voedsel. Nieuwe technologie geeft de consument meer mogelijkheden om deze informatie te vinden. Deze ontwikkelingen zijn onafwendbaar. Bedrijven moeten volgens het IGD daarom investeren in de traceerbaarheid. Hier ligt ook een kans: 47% van de Britse consumenten zou het liefst alleen eten kopen dat volledig traceerbaar is, in vergelijking met 42% in 2011, aldus het IGD.

MIDDEN-OOSTEN

Saoedi-Arabië

Landbouwfederatie Riyadh

Exportregistratie dierlijke producten

De Saudi Food and Drug Authority (SFDA) heeft aangekondigd dat per 1 januari 2014 alle exporterende bedrijven van voedsel op basis van dierlijke producten geregistreerd moeten zijn via haar website (<http://frcs.sfda.gov.sa/Account/RegisterAccount.aspx>). Registratie kan ook daarna, maar dan zijn er kosten aan verbonden. Zonder registratie kan niet meer geïmporteerd worden in Saoedi-Arabië na 1 januari 2014.

Meer informatie: riy-Inv@minbuza.nl.

OVERIG EUROPA

Oekraïne

Landbouwfederatie Kiev

Handelsakkoord biedt kansen

Oekraïne richt zich steeds meer op de EU. Op dit moment is een vrijhandelsovereenkomst in de maak. Onderzoek van het LEI laat zien dat Nederland daarvan kan profiteren. Voorwaarde is wel dat Oekraïne zijn kwaliteits- en voedselveiligheidsnormen harmoniseert met die van de EU, en het investeringsklimaat verbetert. Op termijn kan Oekraïne een belangrijke grondstofleverancier zijn van (voer)graan en oliezaden voor de Nederlandse veehouderij en bio-energiesector. Nederlandse export- en investeringskansen ontstaan voor

veel traditionele exportproducten, zoals zuivel, tuinbouwproducten en aardappelen, toelevering en kennis.

INTERNATIONALE ORGANISATIES

OESO

Landbouwfederatie Parijs PV-OESO

Exportrestricties en handel agro-commodities

Een nieuwe studie van de OESO naar exportrestricties op landbouwproducten in 16 landen in de periode 2007-2011-'12 laat zien dat vooral de export van bulkproducten als tarwe, rijst en maïs hinder hebben ondervonden van deze maatregelen. Voornaamste redenen voor nationale overheden om restricties op te leggen, waren zorg over voedselzekerheid, stabiliteit van nationale prijzen of om prijsinflatie tegen te gaan. In een enkel geval werd het stimuleren van het nationaal creëren van toegevoegde waarde of het zeker stellen van input als argument aangevoerd. Doordat de export van genoemde producten over het algemeen in handen is van een klein aantal spelers en daartegenover veel landen van hen afhankelijk zijn voor hun eigen importbehoeften, kan een beperkende maatregel in één exporterend land al grote gevolgen hebben voor op de wereldmarkt. Toch is gebleken dat over het algemeen de handel in het desbetreffende product eerder toenam dan afnam. Dat klaarblijkelijk concurrerende exporteurs het gat dat ontstond opvulden, en dat importeurs hun risico's spreidden door uit meer verschillende landen te importeren. De marktpsychologie van export-beperkende maatregelen moet niet worden onderschat. Mede door de grilligheid en onzekerheid van deze maatregelen, beïnvloeden zij de percepties van de betrouwbaarheid en stabiliteit van landen. Dit laatste verklaart mogelijk ook de prijswolatiliteit die plaatsvond.

Voor meer informatie: www.oeos.org

> How Export-restrictive Measures Affect Trade of Agricultural Commodities.

Over de export van duurzaam gedrag

Het MVO van Nederlandse land- en tuinbouwers in Afrika

Honderden Nederlandse land- en tuinbouwers hebben hun bedrijf naar Afrika verplaatst, op zoek naar voordelige grond, arbeid of een gunstig (vestigings)klimaat. De rozen, boontjes en maïskolven die ze verbouwen zijn vaak bedoeld voor de export. Maar levert het de lokale gemeenschap ook nog wat op? In opdracht van MVO Nederland onderzocht de Universiteit Utrecht bijna 100 Nederlandse land- en tuinbouwbedrijven in Afrika. Die dragen bij aan de lokale economie.

Nederlandse land- en tuinbouwers in Afrika krijgen met enige regelmaat kritiek te verstouwen op hun praktijken in Afrika. Ze zouden mensen te weinig betalen, in onveilige omstandigheden laten werken, of zich schuldig maken aan land grabbing. De Universiteit Utrecht schetst in het rapport CSR in de agrofoodsector een genuanceerder beeld van deze agro-ondernemers en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

Een meerderheid van de Nederlandse land- en tuinbouwers in Ethiopië, Kenia, Rwanda, Mozambique en Zuid-Afrika blijkt zich juist meer dan netjes aan lokale wetten te houden. Ze betalen hun medewerkers boven het lokale minimumloon, ze dragen bij aan welzijnsprojecten voor de lokale gemeenschap; ze gaan efficiënt om met natuurlijke hulpbronnen zoals water en land; en ze voorzien meer dan lokale werkgevers in gezondheidszorg en scholing voor hun medewerkers.

Groeten uit Nederland

De Nederlandse ondernemers in Afrika passen in hun werk een ethiek toe die voortkomt uit de normen en waarden van hun land van herkomst, constateren de onderzoekers. Soms is die toepassing intrinsiek gemotiveerd. In andere gevallen passen Nederlandse agro-ondernemers Westerse normen toe om een goede relatie te onderhouden met de lokale overheid, vanwege de strenge eisen die Westerse exportmarkten stellen aan voedselveiligheid, of om in aanmerking te komen voor zachte leningen. Het resultaat is hoe dan ook een positieve impact op de lokale economie. In Ethiopië en Kenia bieden Nederlandse bloementelers bijvoorbeeld werk en inkomen aan duizenden lokale werknemers: ook in de hogere managementfuncties. Daarnaast introduceren Nederlanders ondernemers nieuwe productietechnieken en verdienmodellen. Ook zorgen ze indirect voor impact, door lokaal materieel en expertise in te kopen.

Rekening houden

Kanttekeningen zijn er ook. Ten eerste zijn de meeste Nederlandse agro-ondernemers maar klein, dus moeten we hun impact niet overschatten. Ten tweede kan de toepassing van lokale wetten en regels door ondernemers negatief uitpakken, omdat deze regels minder streng zijn dan in Nederland. In sommige Afrikaanse landen is het bijvoorbeeld wettelijk toegestaan om land van kleine boeren te onteigenen. Ook kennen sommige landen minder strenge milieuwetten dan Nederland.

Daarnaast ontbreekt in Afrikaanse landen vaak lokaal mkb of goede netwerken om Nederlandse expertise aan over te dragen, hebben lokale leveranciers veel moeite om te voldoen aan strenge criteria van Westerse keurmerken en heerst een cultuurkloof in de beleving van MVO. Export-gedreven ondernemers steken vaak veel tijd in productkwaliteit en -veiligheid, maar veel Afrikanen vinden gemeenschapszin en werkgelegenheid veel belangrijker. Nederlandse bedrijven die een positieve impact willen hebben in Afrika, moeten daar dus rekening mee houden.

Gerard Teuling en Frans Tilstra, sectormanager Tuinbouw respectievelijk onderzoeker internationaal MVO bij MVO Nederland

Lees het onderzoek op:

mvonederland.nl/content/publicatie/csr-in-agro-food-sector.

Van Oers United, producent en leverancier van groente uit onder andere Marokko, Senegal en Ethiopië

“Maatschappelijk verantwoord ondernemen vinden wij heel belangrijk”, zegt Maria Oliveira, sustainability manager van Van Oers United. De Nederlandse producent van bleekselderij, bloemkool, broccoli en nog veel meer investeert duizenden euro’s in twee scholen in Marokko, waterputten, riolering en microfinanciering in Senegal en bescherming van biodiversiteit in Ethiopië.

Daarvoor heeft Van Oers United verschillende redenen. “Wij geloven dat duurzaam ondernemen gezond ondernemen is. MVO levert niet alleen sociale meerwaarde, het biedt ook inzichten in de keten. 85 procent van de wereldproductie van voedsel komt van kleine boeren. Daarom is het voor ons niet meer dan logisch met hen nauw samen te werken op een manier die voor beide partijen voordeel oplevert. Gezonde en sociale leefomstandigheden stimuleren de aanwas van goede werknemers. Samenwerking met de lokale gemeenschap en overheid zorgt voor toegewijde werknemers. Aan de andere kant van de keten zien we ook bij afnemers groeiende aandacht voor de positie van kleine boeren en werknemers in Afrika.”

Van Oers United herkent zich in de conclusies van het onderzoek, maar vindt het lastig de impact te meten van de eigen MVO-inspanning. “Onze core business is het telen en distribueren van verse groenten. We hebben nu eenmaal niet de middelen van onderzoeksinstellingen om onze impact precies te meten. Niettemin toetsen we elk kwartaal onze duurzame prestaties, op basis van de ISO 26000-richtlijnen voor duurzaam ondernemen. In 2014 hopen we ons eerste geïntegreerde duurzaamheidsrapport te publiceren.

Obstakels voor MVO ziet Van Oers United ook. Meestal zijn verschillen in de perceptie van MVO de oorzaak. “Wij stellen vaak meer eisen aan goede arbeidsomstandigheden dan de lokale bevolking, lokale managers en zelfs de overheid. Aan de andere kant hebben we in sommige landen last van de negatieve erfenis die buitenlandse bedrijven hebben achtergelaten. Als zij hun personeel slecht behandelden of grondstoffen roofden, kost het ons veel tijd om het vertrouwen van lokale stakeholders te winnen.”

FairMatch Support, ketenadviseur van multinationals en lokale boeren in ontwikkelingslanden.

“In Nederland wordt duidelijk anders met MVO omgegaan dan in Afrika, zegt directeur Herman uit de Bosch van FairMatch Support. “De Nederlandse normen voor arbeidsomstandigheden en milieuwetten zijn meestal strenger. Maar volgens mij moet je zaken in hun lokale context zien. Neem het maximale gewicht dat werknemers in Nederland mogen tillen. Volgens de arbo-wetgeving is dat 23 kilo. In Afrika sjuwen mensen gerust met zakken van 80 kilo. Dat vinden ze heel normaal. Als je ze vraagt niet meer dan 23 kilo te tillen, kijken ze je echt heel wazig aan. Je bent bovendien niet meer concurrerend, omdat je personeel vier keer vaker moet lopen. Kijk dus met een Afrikaanse bril naar Nederlandse ondernemers daar. Natuurlijk wil je uiteindelijk ook dat mensen in Afrika minder tillen, maar dat kost tijd. Het gaat om de positieve verandering. Betalen ze meer dan het lokale minimumloon? Dan zijn ze al een heel stuk beter bezig dan lokale werkgevers.”

Uit de Bosch kent eigenlijk geen Nederlandse ondernemers in Afrika die geen energie steken in MVO. “Veel bedrijven bieden hun werknemers een gratis lunch, of gratis vervoer tussen het werk en thuis. Daar profiteren beide partijen van: de werknemers zijn minder geld kwijt aan eten en hoeven niet 5 kilometer te lopen naar hun werk, de ondernemers

krijgen er fris en toegewijd personeel voor terug." Ook hierin onderscheiden Nederlandse ondernemers zich volgens Uit de Bosch van de lokale werkgevers. "Die zie ik dit soort dingen echt niet doen."

Uit de Bosch gelooft sterk dat samenwerken met ketenpartners aan duurzaamheid wederzijds voordeel oplevert. "Wij werken veel in de verwerkende industrie. Vaak zien we dat lokale fabriekjes nog nauwelijks aandacht besteden aan voedselveiligheid. Wij proberen ze actief te helpen hun risico's te beheersen. Veel van die fabriekjes hangen bijvoorbeeld TL-buizen boven de lopende band waar de nootjes of vruchten overheen gaan. Breekt zo'n buis, dan is dat een ramp voor de voedselveiligheid. Dus helpen wij ze veilige verlichting te installeren. Dat is beter voor de werknemers, het product en voor het bedrijfsresultaat."

Nederlandse bedrijven kunnen uit deze ketenaanpak een belangrijk concurrentievoordeel halen.

"Grondstoffen worden nu eenmaal schaarser. Een Ivoriaanse koffieboer hoeft zijn bonen echt niet aan jou te verkopen. Hij kan ze met hetzelfde gemak aan een Chinese opkoper kwijt. Hoe zorg je ervoor dat hij toch met jou zakendoet? Natuurlijk door minstens dezelfde prijs te bieden, maar daarnaast door mee te helpen zijn bedrijfsprocessen efficiënter te maken en zijn personeel te trainen. Denk mee met je leveranciers!"

Kort graag...

11 vragen aan Joost Geijer, Hans van den Heuvel, Landbouwrapad in Cairo

Het ministerie van EZ heeft ruim 50 afdelingen in evenzoveel landen waar landbouwraden en -attaché(e)s actief zijn. Elke maand maken we kennis met een van onze verre landbouw medewerkers.

1. Hoe bent u in dit werk terechtgekomen?

In 2001 begon ik bij het ministerie van Economische Zaken, waar ik voor Senter-project manager was voor het PSO-programma in Kroatië, Servië en Montenegro. Vervolgens ben ik van 2004 tot 2007 handelssecretaris in Zagreb geweest. Daarna heb ik gedurende vijf jaar in Nederland het NBSO-netwerk aangestuurd. In juli 2012 begon ik in Cairo als Landbouwrapad.

2. Wat zou iedereen moeten weten over uw werkgebied?

Egypte is de grootste en snelst groeiende consumentenmarkt van het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Er zijn hier ongekennde mogelijkheden voor het Nederlandse bedrijfsleven.

3. Wanneer denkt u 'dit is een mooie dag'?

In Egypte schijnt de zon 365 dagen per jaar en is elke dag dus een mooie. Een dag is extra mooi als ik het Nederlandse bedrijfsleven op een tastbare manier een stap verder heb geholpen, bijvoorbeeld wanneer de onderhandelingen voor een nieuw certificaat voor de invoering van melkvee succesvol zijn afgerond met de Egyptische autoriteiten.

4. Wat is uw grootste bron van ergernis?

Met ergernissen kom je niet vooruit. Het is geweldig om in Egypte te werken en wonen. Ik kan echter niet ontkennen dat het verkeer in Cairo desastreus is.

5. Voor wie heeft u bewondering?

Voor de straatvegers die dag in dag uit met hun blote handen in de hete zon hun werk doen. Zij zijn de helden van de straat.

6. Welke sector laat hier absoluut kansen liggen?

In Egypte richten wij ons op vier specifieke thema's die veel kansen bieden voor het bedrijfsleven: visserij, agrologistiek, bedekte teelt, en de institutionele opbouw van kennisinstituten. Het is onze taak om het Nederlandse bedrijfsleven op deze uitgebreide mogelijkheden te wijzen. Nederland wordt hier gezien als gidsland voor de landbouwsector.

7. Hoe staat het met duurzaam ondernemen in uw regio?

Met de stijgende bevolkingsdruk, toenemende urbanisatie en de woestijnlandbouw is waterbeschikbaarheid een belangrijk aandachtspunt. Er is veel verbetering mogelijk, maar ik zie ook veel positieve ontwikkelingen - bijvoorbeeld op het gebied van biologische landbouw. Het besef dat er meer duurzame productie moet komen, is er zeker.

8. Wat kan er op uw werkterrein beslist beter?

De beschikbaarheid van water wordt een probleem, efficiënt watergebruik verdient alle aandacht.

9. Welk lokaal gerecht is uw favoriet?

Umm Ali, een heerlijk dessert met melk, vermicelli, rozijnen en veel suiker.

10. Met wie zou u een avond op stap willen?

Met mijn oudste zoon, die sinds afgelopen augustus aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam studeert. Ik woon in Cairo met mijn vrouw en twee jongste zonen, maar mijn oudste zoon heb ik helaas al twee maanden niet gezien.

11. Wat is uw sleutelwoord voor de toekomst?

Ondernemen. Om de modernisering van de landbouw door te kunnen voeren, moeten we inzetten op de ontwikkeling van het mkb.

Kansen op de Hongaarse markt?

Export Nederlandse mestkorrels

Ruim 5,3 miljoen hectare landbouwareaal, een afnemende veestapel en een chronisch tekort aan fosfaat: allemaal kenmerken van de landbouw in Hongarije. Het aantal dieren en daarmee ook de hoeveelheid dierlijke mest nemen elk jaar af. Dit in tegenstelling tot Nederland, waar mest een belangrijk beleidsprobleem is en continu gewerkt wordt aan oplossingen voor het mestoverschot. Mestverwerking wordt als belangrijke oplossing gezien. Maar alleen mestverwerking is te beperkt: aandacht voor de afzet is van even groot belang. Bij afzet denken we snel aan de Franse en Duitse markt, maar is er meer?

De Hongaarse boer is niet te vergelijken met de Nederlandse. Na een lange tijd van communisme en staatsbedrijven, is begin jaren 90 de Hongaarse akkerbouw geprivatiseerd. Dit betekende in praktijk dat de grote staatsbedrijven werden opgedeeld onder de medewerkers en de landbouwgrond in handen kwam van veel, vaak ongeschoolde, werknemers. Momenteel heeft slechts 14,6% van de boeren een agrarische vakopleiding genoten en een historie van kennisoverdracht van vader op zoon kent men in tegenstelling tot West-Europa nauwelijks. Veel mensen verpachten hun grond aan grotere boeren in de omgeving en zijn naar de stad getrokken. Met ook de overheid als belangrijke speler op de grondmarkt, wordt bijna twee derde van het landbouwareaal verpacht. Het is in Hongarije lastig grond in eigendom te krijgen (*zie kader*).

Het gebrek aan kennis en de heersende pachtcultuur zorgen ervoor dat Hongaarse akkerbouwers relatief weinig aandacht hebben voor de bodemkwaliteit. Het imago van dierlijke mest (stank en restproduct veehouderij) werkt ook niet mee, daarnaast is kunstmest gemakkelijk en goedkoop verkrijgbaar. Toch betekent dit niet dat er geen mogelijkheden zijn voor dierlijke mest in Hongarije.

Bedrijfsgrootte

Sinds de omwenteling is de nadruk in de Hongaarse landbouw steeds meer op akkerbouw komen te liggen. Subsidies en hectarebetalingen van de EU, lage kapitaalintensiteit en hoge graanprijzen hebben ertoe bijgedragen dat veel boeren de veehouderijtak beëindigd hebben.

Hongarije heeft een groot landbouwareaal en veel boeren. Maar, circa 500.000 boeren bewerken slechts 10% van het landbouwareaal. Ruim 30% van het land wordt bewerkt door ongeveer 1250 grote, sterk geprofessionaliseerde agrarische ondernemers. Deze laatste groep is bewuster bezig met grondkwaliteit en heeft meer oog voor de lange termijn. Ze laten hun grond regelmatig testen. Juist deze ondernemers zien de voordelen van dierlijke mest. Die is echter niet altijd voorhanden, waardoor men afhankelijk is van kunstmest of geïmporteerde kippenmest uit bijvoorbeeld Italië.

Mineralentekorten

De omvang van de veehouderijstapel is de afgelopen jaren behoorlijk afgenomen. Deze trend is, ondanks initiatieven van de Hongaarse overheid, nog niet veranderd. Zo daalde het aantal varkens van 4,8 miljoen in 2000 tot onder de 3 miljoen. Niet verwonderlijk dus dat Hongarije een chronisch tekort kent aan fosfaat en mineralen (zie figuur 1).

Een fosfaattekort is in Nederland nauwelijks voor te stellen, maar in Hongarije leidt het tot grote afhankelijkheid van kunstmest (zo'n 150 kg per hectare NPK-bemesting; NPK is stikstof, fosfor en kalium, red.). Dit noodzaakt veel akkerbouwers ertoe ook plantresten en stro niet af te voeren, maar onder te werken om zo het mineralen tekort te beperken. Behalve voor mineralen zorgen de plantenresten ook voor organische stof in de grond. Dit resulteert in een verbetering van de humuslaag, wat erg belangrijk is voor het vasthouden van de nutriënten en vanwege de vochtregulerende werking. In droge zomers is dat geen overbodige luxe.

Een dergelijk tekort aan fosfaat en andere mineralen, dat moet toch kansen bieden voor het Nederlandse mestprobleem? Toch liggen hier nog wel twee grote uitdagingen: transport en Hongaarse wetgeving.

Transport

Berekeningen laten zien dat transportkosten een bottleneck vormen in concurrentie met kunstmest. Grotere akkerbouwers zien de meerwaarde van dierlijke mest in relatie tot bodemkwaliteit en gewasopbrengst, maar de kosten mogen niet te hoog worden.

Transport per vrachtwagen lijkt doorgaans te duur, transport via het water of spoor kunnen mogelijk alternatieven bieden. Maar ook hier kleven nadelen aan, zo was in juni de Donau en de naastgelegen rails lange tijd niet bevaarbaar als gevolg van overstromingen.

Anderzijds beschikken veel grote akkerbouwers vaak over voldoende opslagruimte, wat flexibiliteit oplevert.

Retourvrachten kunnen zorgen voor een afname van de transportkosten en zo het prijsverschil tussen kunstmest en gedroogde dierlijke mest verkleinen.

Importregelgeving

Ook in Hongarije gelden Europese gebruiksregels ten aanzien van de aanwending van N, P en K. Net als in Nederland mag niet meer dan 170 kg N/hectare worden gegeven. Daarnaast heeft Hongarije strikte importregelgeving. Er mogen alleen producten geïmporteerd worden die een positief effect hebben op de bodem en de planten. Voor een importvergunning van meststoffen moet men met onderzoek kunnen aantonen dat het product geen risico bevat voor de omgeving, dieren en mensen. Verder zijn er verschillende eisen ten aanzien van etikettering en de maximaal toegestane hoeveelheden zware metalen zoals zink, lood en koper. Vooral de laatste vormt een belemmering voor gedroogde varkensmest. In dit kader is het interessant de wijzigingen van de Europese meststoffenverordening te volgen.

De Europese Commissie is voornemens dierlijke mest op te nemen in de verordening, deze geldt nu alleen nog voor anorganische mest. Een van de voorstellen is geen maximum te stellen aan de contaminanten via micronutriënten. Dit betekent dat er geen maximum meer wordt gesteld aan de hoeveelheid koper in varkensmest. Het zou daarmee een positieve impuls kunnen geven aan het exporteren van gedroogde varkensmest naar Hongarije.

Lieke Boekhorst, Landbouwfederatie Boedapest

Wijziging wet Hongaarse verwerving landbouwgrond

Hongarije heeft bij de toetreding tot de Europese Unie bedongen dat buitenlanders tot 1 mei 2014 geen landbouwgrond in eigendom kunnen verwerven. Onlangs heeft de Hongaarse regering kaderwetgeving aangenomen die massale uitverkoop van landbouwgrond aan buitenlanders na 1 mei 2014 moet voorkomen. Zo worden er diverse voorwaarden gesteld aan kopers (voorrangsrechten, beschikking over landbouwopleiding enzovoort). Deze voorwaarden worden getoetst door lokale grondcommissies. In het najaar volgen nog twee wetten waarbij een aantal zaken verder zal worden ingevuld.

Uit onverwachte hoek

PuraNatura:

'Bio zonder *bullshit*'

Peter Jens van PuraNatura meent de biologische tuinbouw te kunnen verbeteren. Als de Nederlandse overheid maar wat meer interesse toonde. Intussen gaan in de Nieuwe Wereld PuraNatura paprika's als zoete broodjes.

PuraNatura is een stichting - "bestaand uit anderhalve man en een paardekop", zegt directeur Peter Jens - met het doel de biologische glasteelt goedkoper en toegankelijker te maken. En milieuvriendelijker, want zonder bestrijdingsmiddelen en dierlijke mest, en geteeld in zakken met cocos-substraat in plaats van in de grond, zodat er geen nitraten in de bodem lekken.

"Maar we lijken nu al jaren verwickeld in een ramkoers met de Nederlandse overheid", aldus Jens, "omdat wij een andere mening hebben over de regelgeving ten aanzien van de biologische landbouw."

Om een lang verhaal kort te maken: de Nederlandse wetgeving staat niet toe dat groenten, geteeld volgens de inzichten van PuraNatura, als biologische producten wordt verkocht. "Behalve wanneer we in Denemarken, Finland, Noorwegen of Zweden zouden telen of als we de groenten eerst naar Boston vliegen en van daaruit weer terug", oppert Jens om te laten zien hoe absurd hij de huidige regelgeving vindt.

Innovatieve teeltmethodes

"Daarom spelen we het nu via Brussel", vertelt Jens. En terwijl de Stichting PuraNatura zich door de Nederlandse rijksoverheid tegengewerkt voelt, heeft zij van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht een subsidie gekregen van 800.000 euro om haar innovatieve teeltmethodes verder te ontwikkelen.

Intussen vindt PuraNatura in Amerika, de VS en Mexico om precies te zijn, wel een ingang. De paprika's van de aan de stichting verbonden telers gaan in de woorden van Jens "met vliegtuigladingen vol" de oceaan over, bijna twee miljoen kilo per jaar, rekent hij voor. "Het zijn betere paprika's, voller en zwaarder en met tien à vijftien procent meer 'droge stof', dus met de voedingsstoffen die paprika's lekker en gezond maken", aldus Jens.

Assortiment uitbreiden

PuraNatura heeft dezelfde methode ook met tomaten geprobeerd, "maar dat konden we niet rendabel krijgen, dat leggen we op de plank tot nader order." Wel zal PuraNatura het assortiment nog uitbreiden met komkommers, aubergines, pepers en courgettes. Ook is er in de VS inmiddels een licentie verstrekt aan de Amerikaanse collega PuraNatura (North America LLC). PuraNatura werd door inkopers op de Amerikaanse markt onthaald met een paar opmerkelijke slagzinnen. 'Organic without the bullshit', is er één van. "Wij weigeren, uit principe, dierlijke mest te gebruiken", legt Jens uit, "omdat we niet willen meewerken aan de grootschalige veeteelt. Dat maakt onze groenten, al klinkt dat misschien vreemd, echt vegetarisch."

Landbouw opschudden

In plaats van bestrijdingsmiddelen gebruiken de telers van PuraNatura biologische middelen om parasieten te bestrijden: sluipwespen, bijvoorbeeld. Jens begon zijn strijd als directeur van Biologica, de koepelorganisatie van biologische producenten. "Ik dacht daar de landbouw te gaan opschudden, maar dat lukte niet. Daarom ben ik met PuraNatura verder gegaan, omdat ik nog steeds geloof dat ik de biologische glasteelt beter kan maken."

Voor meer informatie: www.stichtingpuranatura.nl

Column

Philip den Ouden

Directeur FNLI

In tijden van crisis zijn bezuinigen onontkoombaar; als vertegenwoordiger van de voedselproducenten opteer ik dan liever voor de kaasschaaf dan de hakbijl.

Het bedrijfslevenbeleid van de overheid, met daarin specifieke aandacht voor de negen Topsectoren, bestaat ruim twee jaar. En, om in eigen termen te spreken: de Topsector Agri&Food boert er goed bij.

In de 'gouden driehoek' van het agri- en foodbedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid wordt gewerkt aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken als innovaties in duurzame voedselsystemen, het stimuleren van een gevarieerd en gezond voedingspatroon en het verstevigen van de leidende positie van Nederland op de wereldexportmarkt. Doel is om de internationale concurrentiepositie van Nederland te behouden en versterken. Broodnodig, want waar onze belangrijkste handelspartner Duitsland in het Global Competitiveness Report 2013-2014 op de vierde plaats staat van meest concurrerende economieën, is Nederland gezakt naar een achtste plaats.

Met het bedrijfslevenbeleid ligt er een goede basis voor succesvol beleid: voor elke Topsector zijn Topteams opgericht, er is een Techniekpact dat in de toekomst het tekort aan technisch geschoold personeel moet ondervangen en vorige maand is het Innovatiecontract voor de jaren 2014-2015 gesloten, waarbij extra aandacht is voor het mkb. Ik plaats enkele accenten bij het aangekondigde beleid:

Ten eerste de financiering. In de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het jaar 2014 is een daling te zien in het budget voor het bedrijfslevenbeleid en de Topsectoren. Dit terwijl in Duitsland de overheid elk jaar meer in innovatie en R&D investeert. In tijden van crisis zijn bezuinigen onontkoombaar; als vertegenwoordiger van de voedselproducenten opteer ik dan liever voor de kaasschaaf dan de hakbijl. Belangrijk is dat het kabinet de ingezette koers vasthoudt, juist in tijden van crisis. Continuïteit van beleid is belangrijk voor ondernemers om te durven investeren in innovatie.

Ten tweede de toegang voor het mkb. Voor de agri- en foodsector, net als voor de andere Topsectoren, is het van belang dat het mkb en innovatieve start-ups voldoende ruimte krijgen om aan te haken bij het innovatiebeleid. Daarom zijn wij tevreden met de kabinetsmaatregel dat ondernemers vanaf 2014 hun eerste € 20.000 bijdrage aan een PPS in kind kunnen doen, bovenop de al bestaande maatregel dat de TKI-toeslag voor de eerste € 20.000 40% is in plaats van 25%. Ook investeert het kabinet eenmalig € 75 miljoen voor vroege fase financiering voor startende bedrijven en innovatief mkb om de eerste risicovolle fase van businessontwikkeling door te komen.

Op de derde plaats: voor bedrijven in de agri- en foodsector is het belangrijk om publiek-privaat onderzoek te kunnen doen bij die onderzoeksinstituten waar de meeste expertise en onderzoekskwaliteit aanwezig is. Dat kan zijn bij de zogenaamde publieke TO2-instituten, maar evengoed private kennisaanbieders kunnen beschikken over de beste 'in-huis-kennis', of de meeste expertise op een bepaald terrein. Het overheidsbeleid zou erop gericht moeten zijn deelname van alle onderzoeksinstituten, zowel publiek als privaat, aan de PPS'en uit het Innovatiecontract mogelijk te maken.

Het bedrijfslevenbeleid ligt op koers, nu volle kracht vooruit!

Koepelorganisaties aan het woord

Samenwerken aan fytosanitaire markttoegang

Voor een land dat rekent op een groeiende export van plantaardige producten, ook naar landen buiten de Europese Unie, is onbelemmerde markttoegang van het grootste belang. Voor de importerende landen staat naast de behoefte aan onze producten ook de gezondheid van de eigen grond en de oogsten voorop. Kortom, zij stellen fytosanitaire eisen aan de producten die hun land inkomen. Nederland zet in op optimale markttoegang fytosanitair. Daarvoor is voorbeeldige samenwerking tussen overheid, keuringsdiensten en marktpartijen een vereiste. Wijzen alle neuzen dezelfde kant op?

Voedselzekerheid

Mondiaal gezien is het belangrijk de verspreiding van ziektes in bollen, zaden, stekken, groenten, fruit, pootgoed en sierteeltproducten te voorkomen. Niet alleen is dit belangrijk voor de economie, vanwege de hoge kosten die met een uitbraak gepaard gaan, maar ook als bijdrage aan de versterking van voedselzekerheid. Internationale fytosanitaire overeenkomsten voorzien in maatregelen om de verspreiding van schadelijke organismen, ziekten en plagen voor planten te voorkomen. Om invulling te geven aan die fytosanitaire overeenkomsten en in het bijzonder te voorkomen dat deze maatregelen de handel ernstig raken, werken tal van organisaties samen. Zo ook in Nederland.

Ingewikkeld

Het is een utopie om de eisen, regels en procedures rond fytosanitaire markttoegang mondiaal te standaardiseren. Elk land heeft specifieke klimatologische omstandigheden, landbouwgrond heeft overal andere kenmerken en regeringen stellen hun eigen fytosanitaire eisen die zij baseren op de risico's van het krijgen van ziekten die gepaard gaan met handel. Met duizenden verschillende ziektes en plagen in al die verschillende planten en plantaardige producten vragen elk land, elke levering en elke navolgende bewerking of verwerking een eigen procedure en afhandeling.

Vertrouwen

In Nederland, al eeuwen groot in agribusiness en agri-export, wordt aan de fytosanitaire markttoegang van oudsher alle mogelijke aandacht besteed. Onze agrarische kennis staat op eenzame hoogte, export is een bekende route en we hechten waarde aan lange termijnrelaties, dus aan gezonde productie die het vertrouwen telkens weer bevestigt. Het Derde Landenteam Markttoegang van, tegenwoordig, het ministerie van EZ is een essentiële schakel. De afspraken voor het kunnen exporteren van planten en plantmateriaal worden op overheidsniveau vastgesteld en de overheid is de competente autoriteit voor het onderhandelen over fytosanitaire eisen en het bestendigen van barrières. Er wordt nauw samengewerkt met de NVWA (Team Internationaal), die het ministerie op technisch vlak ondersteunt en de fytosanitaire dossiers opbouwt en beheert. Ook de keuringsdiensten KCB, BKD, NAK en Nak tuinbouw brengen hun toonaangevende expertise in. Van onschatbare waarde is ook het aandeel van de landbouwattachés en -assistenten, onze deskundige vertegenwoordigers in de landen zelf. Het ministerie organiseert missies naar de landen en nodigt buitenlandse delegaties uit om met kennis te nemen van de fytosanitaire garanties die Nederland kan geven. Tenslotte zijn er de koepelorganisaties van de sector, wiens leden de export uiteindelijk realiseren en een veelheid aan agrarische projecten in het buitenland uitvoert. Goede samenwerking is daarbij van groot belang, een samenwerking die ondanks soms tegenstrijdige belangen – zoals het lijkt - de markttoegang op fytosanitair gebied soepel moet helpen regelen.

Toekomstvisie

Met een toenemende wereldhandel in agrarische producten een goed moment om de koepelorganisaties te vragen naar hun ervaringen tot nu toe en hun visie op de toekomst.

Anthos, de Koninklijke Handelsbond voor Boomkwekerij- en Bolproducten, voorzitter Mr. Henk Westerhof:

Westerhof oordeelt positief over de samenwerking tussen de partijen die op fyto-sanitair gebied aan de markttoegang derde landen werken. "De inspanningen van zowel het Derde Landenteam Markttoegang Fyto-sanitair samen met Team Internationaal van de NVWA leiden tot positieve resultaten. Zo voerde Taiwan voor een virus plotseling een nultolerantie in, hetgeen betekent dat een zending bloembollen naar Taiwan geheel vrij van het betreffende virus moet zijn. Dan wordt elke levering een lotto en een onmogelijke opdracht voor de exporteurs.

Ministerie en NVWA namen onmiddellijk actie. Twee man naar Taiwan, doelgericht overleg en een werkzame oplossing als positief eindresultaat. Maar er blijft altijd werk te doen. Momenteel vertoont de afzet naar China een sterke stijging. Een verre bestemming, dus langdurig transport. Ondanks goede afspraken blijft de importinspectie intensief en dus tijdrovend. Niet alleen lastig maar ook kostbaar. Het zijn uiteindelijk dezelfde controles als die wij hier al deden bij het vertrek. Afnemende landen moeten dus nog meer op onze kennis en kunde vertrouwen. Fyto-sanitair vraagt dus voortdurende inzet en aandacht. Dus mogen we niet bezuinigen op gekwalificeerde mensen. Ik wil er op aandringen de capaciteit niet verder te verminderen en liefst te verhogen. Onze export is er veel te belangrijk voor."

VGB, de branchevereniging van de groothandel in bloemen en planten, directeur Robert Roodenburg:

"Mooi wanneer alle missies en bezoeken nog eerder in een planning te zien zouden zijn," begint Robert Roodenburg. "Maar voor het overige hebben wij goede ervaringen binnen de fyto-sanitaire samenwerking. Het draait bij ons om vers en dat vraagt om snelle reactie, om schade te voorkomen. Tegelijkertijd is het oplossen van fyto-sanitaire struikelblokken ingewikkeld.

Het gaat nooit snel genoeg, helaas. Daarbij is vrijwel elk incident uniek. De oplossing vraagt tijd en inzet van mensen met ervaring en kennis van zaken. Mooi dat ons netwerk in de wereld goed is georganiseerd, met vertrouwde landbouwraden ter plaatse. Die structuur moeten we behouden, met alle kennis en ervaring. Het is met name mensenwerk. Laat de bezuinigingen daarop geen vat krijgen. Rust op het fyto-sanitaire traject is een voorwaarde om de hectiek van de agri-export onder controle te houden. Je herkent het in de branche. De onderlinge concurrentie is groot, maar over fyto-sanitair is iedereen het eens. Of het over uien of snijbloemen gaat, markttoegang is essentieel."

Plantum, de branchevereniging van bedrijven in plantaardig uitgangsmateriaal, directeur Niels Louwaars.

"Nederland is zowel de grootste exporteur ter wereld van uitgangsmateriaal als een grote importeur," stelt Louwaars vast.

"Wij moeten aan beide kanten fyto-sanitaire risico's afdekken, garanties kunnen afgeven en tegelijk de handel maximaal faciliteren. Goede samenwerking is dus essentieel.

Handelsblokkades kosten de sector enkele tientallen miljoenen per jaar. Soms zijn reacties van importerende landen terecht, maar regelmatig zetten we vraagtekens bij de argumenten om partijen uitgangsmateriaal tegen te houden. Doeltreffende inzet van Nederland in IPPC- en EPPO-verband is van groot belang. Daarbij moeten we op één lijn zitten." Louwaars is echter niet ontevreden. "De samenwerking met EZ en NVWA loopt goed. Wel is van groot belang dat het kennisniveau bij een krimpende overheid op peil blijft. Voldoende ervaren ambtenaren, die de tijd krijgen voor de vaak complexe dossiers. Overigens, de inzet van onbezoldigde ambtenaren bij de keuringsdiensten werkt goed. Daarnaast is capaciteit van belang om effectief op calamiteiten te kunnen reageren. Ambassades sluiten, aantal landbouwraden inkrimpen? Die inhoudelijke kennis en ervaring ter plaatse hebben we hard nodig. De structuur van ons netwerk is perfect. Niet aan tornen! Viroiden in tomatenzaad voor Azië, Phoma-schimmel op (en niet erin!) spinaziezaad voor de VS en de reguliere discussies over aardappelziekten, het hoeft allemaal geen definitieve barrière op te werpen, maar je moet wel alles in stelling brengen."

Frugi Venta, het Nederlandse handelsplatform voor groente en fruit, directeur Gert Mulder:

Groente en fruit vormen een van de grotere exportstromen. Gert Mulder is positief over de samenwerking voor de fytosanitaire markttoegang. "Er wordt goed naar elkaar geluisterd. Vragen we voorrang voor bepaalde dossiers dan worden die ook snel behandeld. Nu zijn we goed op weg met uien naar Indonesië. Er werd snel gehandeld. Men kwam hier op bezoek bij de bedrijven en kreeg een prima indruk. Het dossier ontwikkelde zich vrijwel probleemloos in goede richting. Een schoolvoorbeeld hoe je vertrouwen wint en bevestigt. De minister-president gaat binnenkort op bezoek en dan wordt het akkoord gesloten. Overigens, een puntje van kritiek, wij brengen niet gemakkelijk ministers en andere hoogwaardigheidsbekleders in stelling, terwijl dat in het buitenland toch respect afdwingt. Zo deed minister Ploumen prima werk in Brazilië. Jammer dat men daar nu weer alle tijd neemt, net nu het op de finale uitwerking aankomt, maar het ministeriële bezoek baande wel de weg voor markttoegang. Maar hard fruit naar de VS, dat blijft problemen opleveren. Ook met tomaten, zelfs nu we die 100% onder quarantaineomstandigheden geteeld kunnen aanbieden, blijft de Amerikaanse overheid dwarsliggen. Maar uiteindelijk zal onze werkwijze ook die barrière slechten."

Nederlandse Aardappel Organisatie (NAO), belangenbehartiger van de Nederlandse pootaardappel, consumptie- en industrie-aardappelhandelaren, directeur René van Diepen.

Nederland levert poot- en consumptieaardappelen naar 65 mondiale bestemmingen. Voor wat betreft het pootgoed is Nederland de grootste exporteur ter wereld. "Eventuele fytosanitaire problemen moeten snel en ter zake kundig worden aangepakt," concludeert René van Diepen. "Ons imago als leverancier van uitstekende (poot)aardappelen staat of valt ermee. Onze NAO-leden dragen fytosanitair steeds meer verantwoordelijkheid. Een goede zaak, maar landen hechten aan overleg met overheden en koepelorganisaties. De bedrijven mogen niet in de knel komen. Daarbij, als bezuiniging de motivatie van de overheid is om taken en verantwoordelijkheden over te dragen, dan dreigt er iets fout te gaan. Men moet het benodigde budget niet schrappen maar overhevelen."

Van Diepen beaamt dat de NAO altijd sneller resultaat wil zien. De vaak gehoorde reactie van de leden op de vraag wanneer de exportbelemmering moet zijn opgeheven is 'gisteren!' "Daarom moet de overheid het belang van de organisatorisch werkzame infrastructuur blijven inzien. Een hoog gekwalificeerde overheid, op peil houden van de keuringsinstituten als NAK, een sterke NAO en telers en handelshuizen met knowhow vormen de essentiële onderdelen."

Frits H. Emmerik

Exportise

HZPC: aardappelinnovatie van het jaar

HZPC helpt de hele wereld aan de aardappel, dé duurzame oplossing voor het nijpende wereldvoedseltekort. Het bedrijf kreeg de Potato Europe Innovation Award voor zijn 'aardappelschap van de toekomst'.

Aardappels zijn van zichzelf eigenlijk al duurzaam, zegt Annemarie Blitterswijk van HZPC, dat aardappellassen veredelt en pootgoed materiaal naar landen over de hele wereld exporteert. "Met de snelgroeiende wereldbevolking neemt ook de dreiging van voedseltekorten toe, en dan is de aardappel dé oplossing", zegt Blitterswijk. "Niet alleen zijn aardappelen voedzamer dan bijvoorbeeld rijst, ze hebben ook veel minder water en in verhouding minder bemesting nodig dan andere grote voedselgewassen. Je verwacht het misschien niet, maar ook in een land als China eet men veel aardappelen en de Chinese regering wil de productie en consumptie van aardappelen de komende jaren verdubbelen."

HZPC exporteert pootgoedmateriaal naar ruim zeventig landen over de hele wereld. "In veel landen is de gemiddelde opbrengst per hectare wel drie of vier keer minder dan in Noord-Europa. Onze technische mensen komen vaak in die landen om daar de kennis van aardappelteelt op een hoger niveau te brengen waardoor meer mensen van voedzame aardappelen worden voorzien." aldus Blitterswijk.

Minder calorieën

Maar ook in Nederland valt er nog veel 'ontwikkelingswerk' te doen wat aardappelen betreft. "De nieuwe generatie eet nog maar weinig aardappelen, ze geeft de voorkeur aan snelle pasta- en rijstmaaltijden", weet Blitterswijk. "Wij zien het als onze taak deze jonge mensen te vertellen dat aardappels gezond zijn, veelzijdig, minder calorieën bevatten dan rijst en pasta, dat je ze niet altijd hoeft te schillen en dat je ze bijvoorbeeld ook in de magnetron kunt bereiden. Kortom, dat aardappels prima in een makkelijk te bereiden, smakelijke en gezonde maaltijd passen."

Aardappels komen er in de supermarkt altijd wat bekaaid vanaf, ook al vormen ze, zeker voor de oudere generaties, nog steeds het belangrijkste deel van de avondmaaltijd. Terwijl alle andere groenten mooi worden uitgestald, moet je de zakken aardappels meestal uit een rek of een bak trekken. HZPC gaat daar iets aan doen, met het 'Het aardappelschap van de toekomst'.

Groene lampjes

"Het gaat om een kast waarin de aardappels netjes per soort zijn opgesteld", legt Blitterswijk uit, "zodat je in één oogopslag kunt zien welke keuze je hebt, bijvoorbeeld biologisch of lokaal, een indeling naar kooktype of naar smaak, afhankelijk van het assortiment van de winkel waar het schap staat."

Het schap is gekoeld, zodat de aardappelen langer meegaan en niet al in de winkel beginnen te kiemen, en bovendien verlicht met groene led-lampjes, die voorkomen dat de aardappelen groen worden. "We doen een proef in een winkel in Joure, en de eigenaar daarvan is erg tevreden, omdat hij geen aardappelen meer hoeft weg te gooien en de verkoop ook iets is gestegen." Een test heeft ook uitgewezen dat aardappelen die in het aardappelschap van de toekomst worden bewaard, minstens vier weken langer meegaan dan aardappelen die buiten de kast worden bewaard.

Het aardappelschap van de toekomst is inmiddels bekroond met de Potato Europe Innovation Award tijdens Potato Europe 2013, een internationale beurs voor iedereen die iets met aardappelen doet. De award werd uitgereikt door staatssecretaris van Economische Zaken Sharon Dijksma.

Naoogst

Intensieve samenwerking met Saoedi-Arabië

In september is een aantal nieuwe stappen gezet in de samenwerking tussen Nederland en Saoedi-Arabië op het gebied van landbouw. Er is speciale aandacht vanuit de Nederlandse overheid voor partnerschap op de terreinen van efficiënt watergebruik, voedselveiligheid en ketenbeheer, en dat vooral in de sectoren visserij & aquacultuur, tuinbouw en pluimvee.

Deze maand is, na lange voorbereiding, het Estidamah-project officieel goedgekeurd. Deze samenwerking van de King Saud University in Riyadh, het Saoedische ministerie van landbouw, SABIC en Wageningen UR, is gericht op waterbesparing in de tuinbouw.

Op het gebied van aquacultuur is met het Saoedische ministerie afgesproken dat Nederland zal assisteren bij de introductie van het door Nederland ontwikkelde gesloten kweekstelsel (RAS), dat voor dit land als extra voordeel heeft dat het zeer efficiënt is in watergebruik. Gerelateerd hieraan is door Nederland het concept van zoutwaterlandbouw voorgesteld als terrein voor samenwerking tussen kennisorganisaties uit beide landen. Deze vorm van landbouw biedt mogelijkheden voor integratie met aquacultuur (als input in de voedselketen voor de vis), maar ook als grondstof voor veevoer vanwege de hoge eiwitsamenstelling.

In de pluimveesector heeft het Dutch Poultry Center, samen met VIV en de Landbouwfederatie Riyadh tijdens de Saudi Agricultural 2013-beurs een seminar georganiseerd over de gehele pluimveeketen. Dit seminar was de kick-off voor de VIV-Roadshow 2014, die eindigt in de VIV-beurs in Utrecht in mei 2014. Hoogtepunten in deze masterclass waren de integrale aanpak van de sector, de Nederlandse kennis op het gebied van ventilatie en klimaatbeheersing, en de specialistische aanpak van productie- en verwerkingstechnieken. Het Nederlandse bedrijfsleven heeft een leidende positie bij de verdere ontwikkeling van de pluimveesector in Saoedi-Arabië, dat zelfvoorzienend wil worden in pluimveeproductie.

www.dutchagrofood.com

27 november-1 december 2013

Internationale landbouwbeurs Tunesië: SIAMAP 11

Ondanks de recente turbulentie, draait de Tunesische economie goed door, en zeker de landbouw. Eind november start voor de elfde maal de (tweejaarlijkse) SIAMAP, dé internationale beurs in dit land voor landbouw, equipment en visserij. Naast ongeveer 200 Tunesische bedrijven, is bij voorgaande edities steeds deelgenomen door internationale bedrijven en buitenlandse delegaties uit 17 landen: Frankrijk, Italië, Duitsland, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Portugal, België, Noorwegen, de Verenigde Staten, Servië, Ierland, Libië, Algerije, Marokko, Mauritanië en Egypte.

De SIAMAP is een goed instrument voor de promotie van de Nederlandse agribusiness in Tunesië en daarom is de Nederlandse ambassade in Tunis van plan om met een Holland-stand deel te nemen. Dit bij voorkeur met deelname door nieuwe Nederlandse betreders van deze markt, met als doel deze bedrijven een gratis en effectieve manier te bieden voor exposure en het onderzoeken van zakelijke mogelijkheden.

Nederlandse producten, oplossingen, technologieën en expertise in de agrarische sector en agro-gerelateerde niches mogen zich in Tunesië verheugen in een groeiende belangstelling. Deze beurs is een goede gelegenheid om zakelijke kansen te verkennen, te netwerken en het potentieel van de markten in de regio te beoordelen.

SIAMAP 2013, van 27 november tot 1 december 2013, Tunis, Tunesië.

Voor meer informatie: www.siamap.com.

Bij interesse in deelname belt of mailt u met de heer Adel Ouni, plv. hoofd van de Economische afdeling, Nederlandse ambassade Tunis:

T +216 71 155 303 of adel.ouni@minbuza.nl.

Kom in contact met de landbouwraden en -attaché(e)s: 13 november 2013

Agribusiness-netwerkbijeenkomst

Op 13 november a.s. kunt u deelnemen aan de jaarlijkse netwerkbijeenkomst, waarbij de Nederlandse agrisbusiness in contact kan komen met onze landbouwmedewerkers op de Nederlandse ambassades in het buitenland.

De bijeenkomst heeft de vorm van een informatiemarkt. De landbouwraden en -attaché(e)s zijn aanwezig bij eigen units die per regio zijn ingedeeld. Gesproken kan worden over ontwikkelingen op agrarisch handelsgebied, buitenlandse markten, handelsbemiddeling en internationaal landbouwbeleid. Ook is er volop gelegenheid om te netwerken met uw collega's uit de agribusiness en internationaal georiënteerde medewerkers van het ministerie van Economische Zaken. Staatssecretaris van Landbouw Sharon Dijksma opent de bijeenkomst, die wordt afgesloten met een dinerbuffet.

Doelgroep zijn agro-gerelateerde bedrijven, van klein tot groot, uit de primaire en agrofoodsector, die geïnteresseerd zijn om te starten met exporteren dan wel al ervaring hebben op buitenlandse markten.

Kosten voor deze bijeenkomst bedragen €75,00. Inschrijven vóór 1 november 2013. Vervoer en parkeren zijn voor eigen rekening.

Locatie: Cruise Terminal Rotterdam, Wilhelminakade 699 te Rotterdam.

Grensverleggers

Tolsma versterkt aardappelketen

Opslag pootgoed in Kenia

Het onlangs verschenen rapport van LEI en WUR over de aardappelketen in Kenia toont het belang van eigentijdse mogelijkheden tot opslag van pootaardappelen. Voor de beschikbaarheid en kwaliteit van gecertificeerd pootgoed is geconditioneerde opslag essentieel. Tolsma maakt in Nanyuki een begin.

Vanaf 1952 ontwikkelt Tolsma in Emmeloord, het centrum van de aardappelteelt, apparatuur voor de bewaring van aardappelen. Het bedrijf introduceerde demontabele keerwanden, temperatuurmeet- en regelunits en de klimaatcomputer en groeide uit tot een toonaangevende schakel in de agrarische ketens. Ventilatoren en overige techniek worden in eigen huis getekend en geproduceerd. Met zusterbedrijf Grisnich beschikt Tolsma over de expertise voor het sorteren en reinigen van aardappels, uien en wortels. Deze activiteiten zijn complementair aan het programma ventilatie- en koeltechnieken en maken Tolsma-Grisnich met totaaloplossingen tot een complete en innovatieve partner voor telers en verwerkers. Sinds 2008 is Tolsma Beheer BV Emmeloord ook eigenaar van Grisnich.

Inmiddels is Tolsma wereldwijd actief en participeert het in diverse projecten in samenwerking met overheid en kennisinstututen. Met onder meer het Potato Platform Kenya draagt Tolsma bij tot het versterken van de voedselzekerheid in het Oost Afrikaanse land. Het project, waarin ministerie van Economische Zaken, WUR/CDI en een aantal sectorbedrijven samenwerken, heeft als doelstelling de aardappelketen van teler tot retail te activeren.

Tolsma neemt een initiatief met de ontwikkeling van geconditioneerde opslag met een capaciteit van 1000 ton op de Kisima-boerderij bij Nanyuki, op een hoogte van 2500 m. De farm levert op grote schaal, van pootaardappelen tot bloemen. Het streven is om op 100 hectare grond jaarlijks 2000 ton pootaardappelen te vermeerderen om aan aardappelboeren te leveren. Nu wordt opslag van essentieel belang voor een economisch gunstige afzet en de mogelijkheid om in te spelen op behoefte en bijvoorbeeld wisselende weersomstandigheden. Opslag loont, zolang de kwaliteit van het pootgoed gegarandeerd is.

Compactkoelers

Tolsma levert de Kisima-boerderij de technologie en de materialen om een conditionerende opslag voor 1000 ton pootaardappelen te realiseren. Het project moet eind 2013 operationeel zijn. Het bedrijf exporteert en installeert een systeem op basis van 2 Quadro compactkoelers om de loods te kunnen ventileren, afkoelen en opwarmen. Het pootgoed wordt per 1,2 ton opgeslagen in houten kisten. De klimaatcomputer stuurt de gewenste temperatuur, luchtcirculatie en vochtigheidsgraad aan. De besturing kan via internet worden gevolgd en bediend. Dit maakt het mogelijk vanuit het hoofdkantoor, met alle kennis over de aardappelteelt dichtbij en in overleg met de Keniaanse agrariërs, de kwaliteit van de opslag te helpen garanderen.

De bouw van de opslag en de installatie van de techniek op de Kisima-boerderij is zo goed als voltooid. Eind dit jaar is de aardappelopslag operationeel en kan de farm gedurende langere perioden gecertificeerd pootgoed leveren. Een belangrijk moment in het proces tot activering van de aardappelketen. En voor andere bedrijven die een rol kunnen spelen in de aardappelketen van het zich in snel tempo ontwikkelende Kenia deze uitdagende vaststelling: er is nog veel meer te doen.

Voor meer informatie: www.tolsma.nl

The value chain for seed and ware potatoes in Kenya:

download dit rapport van LEI/WUR op www.potatoplatformkenya.com (archive -> documents)

Handelsmissie Kenia:

voor meer informatie Ingrid Korving (i.korving@minez.nl).

Van de meer dan 50.000 eetbare planten en gewassen, zijn 15 gewassen samen goed voor 90% van onze energie-inname exclusief vlees. Rijst, maïs en tarwe nemen 2/3e van de menselijke voedselconsumptie voor hun rekening.

Activiteitenkalender 2013

Onderstaande activiteiten zijn op alfabetische volgorde gerangschikt per regio en per land

AFRIKA

Kenia

19-24 januari 2014

Handelsmissie Aardappelketen

Inlichtingen uitvoering en markt:

I.korving@minez.nl

AZIË

Vietnam

19-21 maart 2014

International Livestock, Dairy,
Meatprocessing and Aquaculture
Exhibition, Ho Chi Minh-Stad

Inlichtingen uitvoering:

R. Bornstein, 030 - 295 27 19

Inlichtingen markt:

han-lnv@minbuza.nl

MIDDEN-OOSTEN

Saoedi-Arabië

8-11 november

Foodex beurs -

Nederlandse Deelname

Inlichtingen uitvoering:

Nederlandse Export Combinatie

info@nec.nl • 033 – 433 01 31

Irak

18-21 november

Holland Paviljoen Iraq agrofood 213

Erbil Noord Irak

Inlichtingen uitvoering:

aplomp@nchnl.nl

Inlichtingen markt:

bag@minbuza.nl of

bag-erb@minbuza.nl

EUROPESE UNIE

Duitsland

12-15 februari 2014

Hollandpaviljoen Biofach,

Neurenberg

Inlichtingen uitvoering:

cm@phaff.com

0321 38 79 78

Inlichtingen markt:

j.m.demuynck@minez.nl

070 378 56 64

Oostenrijk

11-13 november

Oriënterend marktbezoek levensmiddelen-
sector voor MKB (met o.a bezoek aan
"Alles für den Gast", Salzburg)

Inlichtingen uitvoering:

cm@phaff.com

0321 38 79 78

Inlichtingen markt:

bdp-lnv@minbuza.nl

Roemenië

30 oktober-3 november

Internationale landbouwbeurs

INDAGRA, Boekarest

Inlichtingen uitvoering:

www.hollandtrade.ro

Inlichtingen markt:

bkr-lnv@minbuza.nl

OVERIG EUROPA

Oekraïne

11-13 februari 2014

Hollandpaviljoen Agro Animal Show, Grain
Expo en Fruit&Vegetable Logistics, Kiev

Inlichtingen markt:

kie-lnv@minbuza.nl

+380 44 490 82 23

Inlichtingen uitvoering:

vjp@phaff.com

0321 38 79 33

Turkije

4-7 december

Holland Paviljoen op Growtech Eurasia

Inlichtingen uitvoering:

info@nec.nl of vjp@phaff.nl

Inlichtingen markt:

s.h.hoff@minez.nl